31/05/2021

Περί Εκκλησιαστικής παιδείας ο λόγος

/ Γνώμες

Γράφει ο Τρύφων Τσοπάνης,

Αναπληρωτής Καθηγητής Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού

Είναι αλήθεια ότι εδώ και αρκετό καιρό «διέρρευσε» εκ νέου φήμη για το κλείσιμο των ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ, η οποία φήμη βέβαια διακινείται εδώ και μια δεκαετία.

Προφανώς η πανδημία δεν αφήνει μόνο νεκρούς και κρούσματα, αλλά και «θύματα» για τα οποία δεν γίνεται καμιά προσπάθεια να ιαθούν. Στην πατρίδα μας συχνά ισχύει η θέση «πονάει κεφάλι, κόβω κεφάλι», χωρίς καμιά προσπάθεια ιατρείας. Οι **Ανώτατες Εκκλησιαστικές Σχολές,** δεν είναι τα μόνα ιδρύματα που ίσως δεν πληρούν κάποιες προϋποθέσεις, κατά την λογική του Υπουργείου, αλλά μια έρευνα στον χώρο της Εκπαίδευσης θα μας άφηνε πραγματικά άφωνους για το ποιες προϋποθέσεις λείπουν από αυτές τις Σχολές.

Η αντιμετώπιση των Σχολών αυτών από το Κράτος , δεν ήταν πάντα η καλύτερη και βέβαια το Υπουργείο Παιδείας είχε και την αρμοδιότητα και την ευθύνη να δημιουργήσει τις συνθήκες σωστής λειτουργίας τους, καθώς και η δυναμικότερη συνεργασία της Διοικούσας Εκκλησίας θα συνέβαλλε σ΄αυτό σημαντικά.

Γενικότερα η Εκκλησιαστική εκπαίδευση στην χώρα μας, χωλαίνει ανεξήγητα, ίσως γιατί κάποιοι ιθύνοντες έμειναν στην εποχή που απλά η εκκλησία ήθελε ένα φυτώριο κληρικών, το οποίο όμως φυτώριο, δεν είναι απαραίτητο να βγάζει μόνο κληρικούς αλλά και λαϊκά στελέχη που θα μπορούσαν να συμβάλλουν στο έργο της Εκκλησίας.

Είχα την ευλογία **να φοιτήσω στην Εκκλησιαστική Παιδαγωγική Ακαδημία Θεσσαλονίκης,** άρα βίωσα τη σπουδή και τα προβλήματα εκ των ένδον, **αλλά και για μια ενδεκαετία να διδάξω ως Καθηγητής στην Ανωτάτη Εκκλησιαστική Ακαδημία Θεσσαλονίκης,** επομένως απέκτησα διπλή εμπειρία και του φοιτητού και του διδάσκοντος και συχνά προβληματίστηκα με τις εκάστοτε θέσεις και του Υπουργείου Παιδείας, αλλά και της Διοικήσεως της Εκκλησίας της Ελλάδος, οι οποίες θέσεις, λυπούμαι να πω, ότι έδειχναν μια αρνητικότητα για τις Εκκλησιαστικές Σχολές, καθώς κουβαλούσαν μια θεωρία ότι οι Σχολές αυτές, δεν βοηθούν σε τίποτα και δεν παράγουν κληρικούς, τόσους όσους θα θέλαμε, λες και η ιεροσύνη ενός νέου παιδιού, εξαρτάται από το χαρτί μιας σχολής και όχι από μια θεία κλίση. Με την ίδια λογική ίσως θα μπορούσαμε να κλείσουμε και άλλες σχολές πχ Θεολογικές, γιατί δεν βγάζουν πιστούς θεολόγους, ή νομικές που βγάζουν νομικούς ανεπαρκείς!!! Αλήθεια αναρωτήθηκε το Υπουργείο πόσοι πτυχιούχοι της Νομικής δικηγορούν ή πόσοι οικονομολόγοι εργάζονται ως ντιλιβεράδες; Φταίνε οι Σχολές τους γι αυτό;

Πιστεύω ότι η όλη προσπάθεια της Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης θα έπρεπε να βασίζεται στη λογική της **επιμόρφωσης στελεχών** για την Εκκλησία και όχι απλά κληρικών. Εδώ και χρόνια γίνονται μεταρρυθμιστικές προσπάθειες για όλες τις βαθμίδες της Εκπαίδευσης, και μάλιστα κάθε που αναλαμβάνει νέος υπουργός κάνει και μια μεταρρύθμιση στην παιδεία, εκτός από την Εκκλησιαστική

Εκπαίδευση. Σχολές καταργήθηκαν χωρίς πολύ σκέψη, άλλες φυτοζωούν με ένα μικρό αριθμό φοιτητών ή μαθητών που εντέχνως το κράτος επιβάλλει, αντί να δοθεί φροντίδα και μέριμνα, από πλευράς πολιτείας αλλά και Εκκλησίας, ώστε οι σχολές αυτές να λειτουργήσουν ως πραγματικά **«Εκκλησιαστικά κολέγια»** με υποδομές που θα μπορούσε να προσφέρει η Εκκλησία, αν θέλει να στηρίξει τα αυριανά στελέχη της, να μορφωθούν σε ένα αληθινά Εκκλησιαστικό και πολιτισμένο περιβάλλον και σε συνθήκες που αξίζει στην νεολαία μας να σπουδάσει σ΄αυτές τις Σχολές.

Έχω ακόμα και την εμπειρία από την Εκκλησιαστική Εκπαίδευση της Εκκλησίας της Αλβανίας, όπου δίδαξα για λίγο και έχω επομένως κι άλλο μέτρο σύγκρισης. Και βέβαια τόσα χρόνια δεν έγινε καμιά προσπάθεια να οργανωθεί η εκκλησιαστική εκπαίδευση κατά τα πρότυπα των άλλων σχολείων, δηλαδή ως Τεχνικά-Επαγγελματικά Εκκλησιαστικά Λύκεια ή ΙΕΚ, που θα δίνουν τη δυνατότητα στα παιδιά να μορφωθούν στον Τομέα των Λειτουργικών λεγομένων Τεχνών, όπως η Μουσική, Ψαλτική, αγιογραφία, ψηφιδωτό, συντήρηση εικόνων, τοιχογραφιών, χαρτιού, μετάλλων, βιβλιοδεσίας, ξυλογλυπτικής, μαρμαρογλυπτικής, κεντητικής, μεταλλοτεχνίας. Αναμφίβολα με μια τέτοια γνώση και σπουδή η μεν Εκκλησία θα αποκτούσε στελέχη μορφωμένα, ανάλογα με το έργο και τη διακονία της, η δε πολιτεία θα φερόταν στα παιδιά της με ιδιαίτερο ενδιαφέρον και θα άνοιγε ορίζοντες ζωής. Οι εκκλησιαστικές σχολές δεν πρέπει να είναι μόνο ιερατικές σχολές, **αλλά σχολές στελεχών** που θα πλουτίζουν και θα στηρίζουν το έργο της Ενορίας και της Εκκλησίας γενικότερα. **Δεν είναι ευθύνη της Εκκλησίας να αποκτήσει κάποτε επιτέλους σχολές επιμόρφωσης των συνεργατών της; Πού μορφώνονται τώρα όλοι αυτοί οι άνθρωποι που ασχολούνται με την εκκλησιαστική τέχνη και ποιος εγγυάται το επίπεδό τους;**

Λέμε ότι μια εικόνα ότι είναι βιβλίο ανοιχτό μπροστά στα μάτια των ανθρώπων, μια εικόνα είναι ένα κήρυγμα! Θα μπορούσαμε ίσως με την ίδια αδιαφορία να ανεβάσουμε στον άμβωνα τον πρώτο τυχόντα να κηρύξει;

Γιατί οι σχολές να μη μπορούν να προσαρμοστούν στα τοπικά και ιστορικά τους δεδομένα π.χ η σχολή της Καβάλας και της Τήνου δεν θα μπορούσαν να γίνουν ΙΕΚ μαρμαρογλυπτικής; Η Σχολή των Ιωαννίνων αργυροχρυσοχοϊας και μεταλλοτεχνίας και του Καρπενησίου ξυλογλυπτικής, συνεχίζοντας την ντόπια παράδοση, γιατί η κάθε σχολή να μην αξιοποιεί τις τοπικές ιδιαιτερότητες και παραδόσεις ; **Η Εκκλησία δεν θέλει μόνο καλούς κληρικούς αλλά και καλούς μαστόρους, αγιογράφους και τεχνίτες των λειτουργικών τεχνών με γνώση, παιδεία και μόρφωση θεολογική. Για την ιεροσύνη Άλλος θα φροντίσει να καλέσει.**

Επίσης οι σχολές αυτές θα μπορούσαν να επιμορφώσουν και μοναχούς και μοναχές πάνω στις λειτουργικές τέχνες, όπως γίνεται σε άλλες ομόδοξες χώρες.

Η γνώση μου πάντως από την διδασκαλική μου εμπειρία με έκανε χαρούμενο γιατί αυτή τη στιγμή πτυχιούχοι της Σχολής της Θεσσαλονίκης, που γνωρίζω καλύτερα, έγιναν κληρικοί, επίσκοποι που διακονούν στο Οικουμενικό Πατριαρχείο, στην Ιεραποστολή, έκαναν μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές και διαπρέπουν ο καθείς στο τομέα του.

Αυτό που μου δημιουργεί όμως θλίψη, είναι ότι μπορεί κάποια στιγμή η κυβέρνηση της Τουρκίας να πραγματοποιήσει το όνειρο του Πατριάρχου και να ανοίξει τη Χάλκη και η κυβέρνηση της Ελλάδος να κλείσει όχι μία αλλά αρκετές σχολές που υπολειτουργούν με δική της ευθύνη.

Φρονώ ότι η Υπουργός Παιδείας φέρει ένα βαρύ όνομα, με ειδικό βάρος στο τομέα της Παιδείας, ας μην αλλοιώσει αυτό το όνομα νομοθετώντας άδικα και αντιπαιδαγωγικά.

Ένα σχολείο όταν κινδυνεύει, ή το υποστυλώνουμε ή το ξαναχτίζουμε. Δεν το γκρεμίζουμε.